

Quantum Law Workshop

Terezie Smejkalová*

Dalo by se říci, že 20. století – a především pak jeho druhá polovina – je pro právní teorii typické tím, že se do jejích úvah dostávají metody a koncepty z jiných vědních disciplín. Zatímco sociologické teorie práva již považujeme za prakticky tradiční, z práva a ekonomie (*law and economics*) nebo práva a literatury (*law and literature*) se z okrajových oblastí stávají prakticky nezbytné součásti právní teorie, některé „law and...“ směry jsou zatím v zárodku a není jisté zda a do jaké míry se jim podaří být pro zkoumání práva skutečným přínosem. Jedním z těchto směrů je nepochybně právo a přírodní vědy, konkrétně pak fyzika.

V červnu roku 2018 se pod záštitou St Mary's University (Twickenham, Londýn) a Institute of Advanced Studies¹ konal Quantum Law Workshop,² setkání, které si kladlo za cíl otevřít aktivní diskusi o propojování konceptů kvantové fyziky a právní teorie a které bylo otevřené nejen právním teoretikům, ale i odborníkům na kvantovou fyziku. Workshop byl postaven kolem vybraných příspěvků některých účastníků, které byly diskutovány a analyzovány širším publikem.

I když se jedná o v rámci právní teorie okrajovou záležitost, propojování práva (případně studia společnosti obecně) s principy kvantové fyziky, není nic úplně nového. Pomineme-li Schrödingerovu kočku jako metaforu neurčitosti, která je natolik zaužívaná v současném popkulturním diskursu, že ji lze považovat za určitý druh kulturního artefaktu, z existujících vědeckých monografií je možné zmínit např. *Quantum Society* od autorů Danah Zohar a Iana Marshalla³ nebo *Life on the Edge. The Coming of Age of Quantum Biology* (Johnjoe McFadden a Jim Al-Khalili).⁴

Příspěvky účastníků tohoto workshopu diskutovaly celou řadu konceptů kvantové fyziky, jako jsou kvantová superpozice nebo princip neurčitosti.

* JUDr. Bc. Terezie Smejkalová, Ph.D., Katedra právní teorie, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Department of Legal Theory, Faculty of Law Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: terezie.smejkalova@law.muni.cz

¹ The Institute of Advanced Studies. *University of Birmingham* [online]. © University of Birmingham, 2018 [cit. 4. 7. 2018]. Dostupné z <https://www.birmingham.ac.uk/research/activity/ias/index.aspx>

² *Quantum Law Workshop: An interdisciplinary exploration of quantum theory, law and ethics* [online]. [cit. 4. 7. 2018] Dostupné z <https://quantumlaw2018.wordpress.com>

³ ZOHAR, Danah a Ian MARSHALL. *Quantum Society*. HarperCollins, 1995.

⁴ McFADDEN, Johnjoe a Jim AL-KHALILI. *Life on the Edge. The Coming of Age of Quantum Biology*. New York: Crown Publishers, 2014.

Workshop byl zahájen dvěma příspěvky využívající princip kvantové superpozice.⁵ Úvodní příspěvek autorky tohoto textu „Probable Law“ si kladl otázku, do jaké míry je možné stav práva před rozhodnutím Ústavního soudu o tom, zda je nebo není v souladu s Ústavou považovat za stav superpozice a do jaké míry se jedná pouze o metaforu jako určitou rétorickou figuru a do jaké míry je to analyticky využitelný koncept. Thomas Giddens (St Mary's University) se na základě analýzy Subjektu v lacanianském rámci zabýval tím, zda můžeme v kontextu práva, kde se z pohledu právní regulace často stírá subjekt a objekt, hovořit o určité superpozici subjektu, jako speciálního mezistavu.

Tjaša Zapušek (University of Copenhagen), která se zabývá otázkami subjektivity a odpovědnosti AI, analyzovala koncept předvídatelnosti událostí jako určitého neviditelného pojiva stávající právní regulace čl. 7 Evropské úmluvy o lidských právech.

Matematik Ted Sichelman (University of San Diego Law School) vycházel z Hohfeldova pojetí právních vztahů⁶ a ukazoval, jak je možné určité běžné situace právní regulace (jakému právu odpovídá jaká povinnost apod.) zapsat maticovým zápisem a co z toho potom vyplývá v kontextu jejich dosažení například do Schrödingerovy rovnice.

Bruce Levinson (Center for Regulatory Effectiveness, Washington, USA) hovořil o schopnosti kvantové teorie řešit některé typy paradoxů a ukazoval, jakým způsobem je možné tuto její schopnost využít i v právu.

Charlie Blake a Lucy Finchett-Maddock (University of Brighton) ve svém příspěvku propojovali médium odborného textu a fikce a zabývali se teorií kvantových polí a práva.

Celý workshop uzavřeli Andreas Philippopoulos-Mihalopoulos (University of Westminster) a Luke Mason (St Mary's University), kteří navázali na diskusi kvantové fyziky jako metafory a analytického konceptu.

Tento workshop a rozmanitost příspěvků, které v jeho rámci zazněly, ukázaly, že i tento směr obsahuje nejrůznější paralely a pro právo využitelné koncepty, které jsou schopny poskytnout nové úhly pohledu na právo. Plánuje se, že příspěvky, které zazněly v rámci tohoto workshopu a některé další, které z časových důvodů zaznít nemohly, budou publikovány v rámci tematického čísla vybraného odborného periodika, zřejmě v roce 2019.

5 Pro bližší vysvětlení tohoto konceptu viz například i pro nefyziky velmi srozumitelné vysvětlení ALBERT, David Z. *Quantum Mechanics and Experience*. Cambridge, London: Harvard University Press, 1992.

6 Wesley Hohfeld's Legal Relations.